

Exoten

Harm Niesen

Grote alexanderparkiet: grote broer van de halsbandparkiet, die hij bijvoorbeeld in het Amsterdamse Vondelpark lijkt te verdrijven. Evenmin als de halsbandparkieten zijn ze schadelijk en vormen ze geen bedreiging voor andere holenbroeders. Integendeel, maken zelf actief holen in bomen groter.

Het woord alleen al roept bij een flink aantal natuurliefhebbers onmiddellijk een soort paniekaanval op. Hier moeten, voordat het helemaal uit de hand loopt, direct harde maatregelen genomen worden. Het lijkt wel of er sprake is van een plotselinge, geheel onverwachte bedreiging van onze natuur. En zelfs van onze gezondheid en onze economische belangen. Niets is minder waar.

Exoten worden gedefinieerd als soorten planten en dieren, die zich door menselijk handelen, bewust of onbewust, in ons land hebben gevestigd. Dat gebeurde duizenden jaren geleden al, en nu, met het sterk toegenomen menselijk verkeer over de hele wereld, uiteraard in toegenomen mate. In de praktijk onontkoombaar.

Exoten of invasieve exoten

Is dat werkelijk een probleem? En bestaan er efficiënte tegenmaatregelen? In de eerste plaats

werd van oudsher gesteld dat alleen invasieve exoten eventueel een probleem zouden kunnen vormen. Dat wil dus zeggen: soorten die zich in korte tijd exponentieel in ons land zijn gaan voortplanten. Soorten waarvan sommigen beweerden dat er geen einde zou komen aan de enorme groei van de populatie, waardoor onze inheemse natuurwaarden en mogelijk andere belangen ernstig bedreigd zouden worden. Is dat gevaar ooit reëel geweest?

Paalworm

Kennelijk niet, want ondanks de voorspellingen dat de paalworm heel Amsterdam - immers gebouwd op palen - te gronde zou richten, dat waterpest alle binnenwateren onbevaarbaar zou maken en de muskusratten onze dijken zouden vernietigen, is daar nooit sprake van geweest. Op dit moment staat de tijgermug volop in de belangstelling. Drager van een levensgevaarlijke parasiet. Overigens: net als de malariamug, ooit inheems in ons land. In Italië heeft de tijgermug zich al definitief gevestigd. O, zijn de Italianen nu allemaal in paniek? En ziek? En blijven de toeristen nu weg? Geen sprake van. Voor de suggestieve bangmakerij van een aantal medewerkers van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA), verantwoordelijk voor de invasieve exotenbestrijding, is geen aanleiding.

De Huis kraai is in feite helemaal geen exoot, hij heeft gebruik gemaakt een schip, zonder menselijke inmenging. Vele diersoorten gebruiken drijvende voorwerpen om zich op een nieuwe plaats te vestigen. Ook de huis kraai is nooit ook maar een moment een bedreiging voor wie of wat dan ook geweest. De populatie groeide in 20 jaar niet of nauwelijks. Toch moesten ze zo nodig worden uitgeroeid, onze procedures vonden geen gehoor in Den Haag.

In 2015 heeft de EU, niet in het minst onder druk van deze NVWA, lijsten opgesteld van deze "invasieve exoten" met daarbij de verplichting om deze soorten te bestrijden. En gemakshalve werd ook de betekenis van het begrip invasief aangepast: invasief betekent nu alleen

nog maar, dat de soort zich in Nederland voortplant... De aloude remedie ligt voor de hand: bestrijden, uitroeien. In zijn algemeenheid is dat uitermate dom en ineffectief.

Wat kan en wil de mens hier aan doen?

Symptombestrijding - de grote hobby van heel jgend Nederland- doet niets aan de oorzaak, is meestal volstrekt nutteloos en moet eeuwig worden volgehouden. Leuk voor de triggerhappy enge mannen en vrouwen. Dankzij de EU-regeling zijn we nu ontslagen van het zelf nadenken: we moeten de exoten bestrijden.

Natuurlijk, niemand is een voorstander van door menselijk ingrijpen uitgezette vreemde soorten. Maar als ze eenmaal ingeburgerd zijn en zich succesvol voortplanten, is het zinloos je daar verder nog tegen verzetten. Dat was ook de uitkomst van twee symposia die een aantal jaren geleden in Naturalis werden georganiseerd. Probeer daarom te voorkomen dat nieuwe exoten zich in ons land vestigen. Andere opties zijn er niet. Bestrijden van soorten die zich hier al 10 jaar met succes voortplanten is zinloos en absurd. 99,9% van de invasieve exoten vormt feitelijk geen enkel probleem. De overblijvende 0,1% komt ooit vanzelf aan de beurt, ze zullen op de lange duur geen schade of overlasten blijven veroorzaken.

Japanse duizendknoop

Zelden of nooit vormen de invasieve exoten in het land van herkomst een probleem. Zo blijkt de vreselijke Japanse duizendknoop in Japan helemaal geen groot probleem te vormen, omdat hij in toom wordt gehouden door een schimmel. Die

schimmel wordt nu in Engeland eindelijk als enig echt werkend middel gebruikt. De algemene les is: invasieve exoten bestaan helemaal niet en de regel is dat alle soorten gebruik maken van alle mogelijkheden die soorten geboden worden om zich over de wereld te verspreiden. Dat is met recht natuurlijk.

Grote alexanderparkiet

De grote broer van de Halsbandparkiet, die hij bijvoorbeeld in het Amsterdamse Vondelpark lijkt te verdrijven. Evenmin als de Halsbandparkieten zijn ze schadelijk en vormen ze geen bedreiging voor andere holenbroeders. Integendeel, ze maken zelfs actief holen in bomen groter.

Huis kraaien

Twintig jaar lang zaten er maximaal 24 huis kraaien in Hoek van Holland. Invasief? Absoluut niet. De aantallen namen niet toe, omdat de vogels zich vooral ophielden in het littoraal, het gebied tussen eb en vloed. Voor niets of niemand een vorm van bedreiging of overlast. Vogels die waarschijnlijk met behulp van een drijvend voorwerp - in dit geval een schip - Hoek van Holland hebben bereikt. Is dat onnatuurlijk? De Galapagos zijn geheel bevolkt door reptielen en vogels die daar door drijvende boomstammen vanuit Zuid-Amerika terecht zijn gekomen. Een vogelsoort als de huis kraai, die zo slim is om een schip te gebruiken in plaats van een boomstam, verdient volgen Sovon Vogelonderzoek Nederland de doodstraf. Darwin draait zich om in zijn graf.

Wasbeer en wasbeerhond

Hopeloos dus? Nee, toch niet. TV-boswachter Postma gaf uitstekend weerwoord tegen de fanatiek en opzettelijk paniekzaaiende NVWA-ers over het gevaar en de bestrijding van exotische muggen. Noord-Brabant en Limburg hebben besloten om wasbeer en wasbeerhond actief te gaan bestrijden en eerlijk gezegd was er sprake van enige argwaan toen bij Vroege Vogels werd aangekondigd dat roofdieren-deskundige Jaap Mulder daar zijn mening over zou geven. Die argwaan was tot onze grote vreugde volstrekt ongegrond. In niet mis te verstane bewoordingen maakte hij duidelijk hoe volstrekt onmogelijk, en daardoor al onzinnig het is deze twee soorten efficiënt te bestrijden. Ooit zullen ook onze provinciale overheden tot dit inzicht komen...